

Finansiering av felles overvåkning av vannforekomster i vannområde Morsa 2022-2027

Saksbehandler: Linda Beate Øye

Saksnr.: 18/01143-13

Behandlingsrekkefølge

Møtedato

Hovedutvalg for næring og miljø
Formannskapet
Kommunestyret

Kommunedirektørens innstilling:

1. Ås kommune gir sin tilslutning til forslag til videre finansiering for felles overvåkning av vannforekomster i vannområde Morsa.
2. Finansieringen fra kommunene skjer ut fra samme fordelingsnøkkel som bidrag til administrasjon av vannområdet, dvs at bidraget er basert på en kombinasjon av et tilskudd pr innbygger og per jordbruksareal innenfor vannområdet.
3. Finansieringsordningen formaliseres med en foreløpig varighet på 6 år fra 1.1.2022-31.12.2027. Varsel om uttrede fra finansieringsordningen må skje minimum ett kalenderår før iverksettelse. Overvåkingen er knyttet til vannområdets og kommunenes forpliktelser jf. Vanndirektivet.

Ås, 10.05.2021

Trine Christensen
Kommunedirektør

Nils Erik Pedersen
Kommunalsjef

Avgjørelsesmyndighet:

Kommunestyret

Behandlingsrekkefølge:

Hovedutvalg for næring og miljø
Formannskapet
Kommunestyret

Vedlegg:

1. Nivå for overvåking

Saksbehandler sender vedtaket til:

Morsa

Saksutredning:

1 Innledning – bakgrunn for saken

Vannområdeutvalget Morsa er en videreføring av Morsa-prosjektet som startet opp i 1999 som et samarbeid mellom kommuner, regionale myndigheter og brukerinteresser for å bedre vannkvaliteten i Vansjø-Hobølvassdraget. Arbeidet ble fra 2007 organisert som et vannområdeutvalg innenfor Vannregion Glomma. I 2011 ble også Hølenvassdraget og kystområdene nord for Hølen til Drøbak innlemmet i vannområde Morsa. Kommunene som er partnere i vannområdet er Nordre Follo, Enebakk, Indre Østfold, Våler, Moss, Råde, Vestby, Ås og Frogn.

Vannområdeutvalget Morsa skal være et aktivt samarbeidsorgan for lokale og regionale myndigheter og andre interesser i vassdraget for å forbedre vannkvaliteten. Vannrammedirektivet og avløpsdirektivet fastslår at det skal gjennomføres helhetlig overvåkning av vannforekomstene.

En av oppgavene til vannområdet, er å samordne den helhetlige overvåkingen av Morsa på vegne av kommunene og i samarbeid med statsforvalteren. Dette sikrer en faglig god gjennomføring av den helhetlige overvåkingen, på en administrativt effektiv måte.

Alle kommunen i Morsa vedtok i 2014 sak om finansiering av overvåkingen for perioden fra 2015-2021. Det er nå behov for nye vedtak i kommunen om videre finansiering av en helhetlig overvåking.

Vannområdeutvalget Morsa behandlet i møte 13. oktober 2020 sak om Videre finansiering av overvåking for vannområde Morsa, og fattet følgende vedtak:

Vannområdeutvalget anmoder kommunene om vedtak om fortsatt samarbeid og finansiering av en helhetlig overvåking av vassdragene våre for perioden fra 01.01.2022 – 31.12.2027.

Finansiering av overvåkingskostnadene fordeles mellom kommunene som beskrevet i tabell 2. Vannområdeutvalget anmoder Fylkesmannen om minimum å opprettholde dagens nivå på bidrag til overvåkingen.

2 Nivå for overvåkingen

Hvorfor overvåking?

I henhold til vannforskriften skal det gjennomføres tiltak slik at alle vannforekomster kan oppnå god økologisk tilstand innen en fastsatt frist. I vannområde Morsa har det vært gjennomført omfattende tiltak for å bedre vannkvaliteten, og det vil fortsatt være behov for omfattende tiltak i årene som kommer. Overvåking av vannforekomstene gir grunnlaget for å gjennomføre en kunnskapsbasert forvaltning av vannforekomstene. Overvåkingen vil bidra til å gi svar på hvilke tiltak som trengs for å nå miljømålene, om gjennomførte tiltak har den ønskede effekten og om kommunene faktisk har nådd miljømålene for en vannforekomst.

Ås kommune

I vannområde Morsa eksisterer det lange tidsserier med grundig overvåking for mange stasjoner. I kombinasjon med omfattende tiltaksgjennomføring, og den gode organiseringen i vannområdet, medfører dette at overvåkingsdataene er svært mye brukt i både nasjonale og internasjonale forskningsprosjekter. Overvåkingsdataene har også blitt brukt til å utarbeide nasjonale systemer og veiledere til vannforvaltningen.

Nivå for overvåkingen i Morsa:

Overvåkingsplanen for Morsa er utarbeidet i et tett samarbeid med kommunene, statsforvalteren og forskere. Denne skal minimum overholde vannforskriftens krav til en helhetlig overvåking. Da mange av vassdragene i området er sårbare og med store brukerinteresser, er det lagt opp til en mer omfattende overvåking for flere av stasjonene. Dette bidrar også til å opprettholde de gode langtidsseriene som er i Vansjø-Hobølvassdraget og en god kunnskap om utviklingen i vannkvaliteten.

En detaljert plan for overvåkingen finnes i vedlegg 1. Ved behov vil denne kunne justeres underveis, i samarbeid med aktuelle kommuner og statsforvalteren.

Kort fortalt gjennomføres per i dag omfattende overvåking av 11 innsjøstasjoner, hvorav noen overvåkes årlig og noen hvert 3. år. Innsjøstasjonene som overvåkes er:

- Sætertjern, hvert 3. år
- Bindingsvannet, hvert 3. år
- Langen, hvert 3. år
- Våg, hvert 3. år
- Mjær, årlig
- Sæbyvannet, årlig
- Vansjø - Storefjorden, årlig
- Vansjø - sundet, årlig
- Vansjø - Vanemfjorden, årlig
- Vansjø - Nesparken, årlig
- Vansjø - Grepperødfjorden, hvert 3. år

For bekker og elver tas vannprøver fra 14 lokaliteter. Prøvene tas hver 14. dag gjennom hele året, og analyseres for kjemiske parametere og bakterier.

I tillegg overvåkes bunndyr og begroingsalger i bekker og elver. Denne overvåkingen skal gjennomføres hvert 3. år. I Morsa overvåkes omtrent 37 lokaliteter for bunndyr og 37 lokaliteter for begroingsalger.

Gjennomsnittlige årlige kostnader for overvåkingen som er tenkt gjennomført er anslått til kr. 1.300.000,- eks mva, basert på forventet prisnivå i 2022.

3 Finansiering

For finansiering av overvåking gjelder prinsippet om at «forurenser betaler». Hovedutfordringen i vannområde Morsa er for store tilførsler av næringsstoffer, som kan bidra til uønskede algeoppblomstringer. Det er også dette overvåkingen fokuserer på. De største tilførslene av næringsstoffer til vassdragene kommer fra kommunalt avløp, avløp fra spredt bebyggelse og fra landbruk.

Ås kommune

Fordeling av overvåkningskostnader:

Overvåkningskostnadene vil variere mye fra år til år. Dette skyldes at ikke alle vannforekomstene og parameterne skal overvåkes årlig. For eksempel legges det opp til at mange av innsjøene skal overvåkes hvert 3. år. Det samme gjelder biologiske parametere i bekker og elver, som også skal overvåkes hvert 3. år. For at utgiften til overvåkingen skal bli mer forutsigbar for partene foreslås det årlige innbetalinger for et «gjennomsnittlig» overvåkningsår til vannområde Morsa. I år med mindre utgifter til overvåking kan overskytende midler stå på et overvåkningsfond til påfølgende år med høyere kostnader.

Statsforvalteren får statlige midler til å bidra til overvåking i vannområdene. Hvor store tildelinger statsforvalteren har til fordeling vil kunne variere fra år til år. I beregningene nedenfor er det anslått årlig bidrag fra statsforvalteren på kr. 400.000,-.

Vannområde Morsa har over de siste årene bygd opp et overskudd på overvåkningsfondet. Det er i beregningene under budsjettet med bruk av kr 200.000,- årlig fra eget overvåkningsfond.

De resterende kostnadene til overvåking er foreslått fordelt mellom alle Morsakommunene etter den samme finansieringsnøkkelen som benyttes til å fastsette kontingent for administrasjon av Morsa, altså innbyggertall og jordbruksareal i kommunen som ligger innenfor vannområdet. I tabellen nedenfor er fordelingsnøkkelen omregnet til % -fordeling mellom kommunene. Med denne fordelingsnøkkelen vil de årlige kostnadene for kommunene bli som i tabellen nedenfor. Det er forutsatt en årlig gjennomsnittlig overvåkningskostnad på kr. 1.300.000,- i 2022, indeksregulert med en økning på 3,5 % til 2027. Det gjøres oppmerksom på at både overvåkningskostnaden og tildelinger fra statsforvalteren er anslag, slik at kommunenes kostnader vil kunne bli noe justert.

Det er lagt opp til en lavere årlig innbetaling fra hver enkelt kommune fra 2022 enn vi har hatt i perioden fra 2015-2021. Dette skyldes mer statlig tildeling enn budsjettet i denne perioden, slik at for den neste 6-års perioden kan det budsjettes med bruk av fondsmidler.

Ås kommune

Tabell 2: Forslag til finansiering av videre overvåkning vannområde Morsa

Vannområdeutvalget Morsa	%-fordeling kommunenes andel	Innbetalt 2020	2022	2023-2027
Inntekter				
Enebakk kommune	3,7	33 064	25 622	Årlig indeksregulering
Indre Østfold	9,3	84 093	65 166	...
Våler kommune	7,9	71 741	55 594	...
Moss kommune	35,3	318 780	247 030	...
Råde kommune	6,4	57 393	44 475	...
Nordre Follo kommune	8,5	76 732	59 461	...
Vestby kommune	14,6	132 003	102 292	...
Frogn kommune	7,3	66 376	51 436	...
Ås kommune	7,0	63 132	48 923	...
Overvåkning kommunene	100	903 314	700 000	...
Antatt statlig tildeling fra statsforvalteren			400 000	...
Budsjettetert bruk av fond			200 000	...
Årlige overvåkningsmidler			1 300 000	...

Det er viktig å merke seg at kommunenes bidrag til overvåkning i hvert fall delvis kan finansieres gjennom gebyrinntekter. VA-gebyrer kan benyttes til overvåkning. Kommunene har også anledning til å innhente midler til overvåkning fra industribedrifter med påslipp til kommunalt avløpsnett, dersom dette fastsettes i kommunens påslippavtale med bedriften. Det bør også vurderes om kommunene har anledning til å ta inn gebyrer til overvåkning gjennom tilsynsgebyret for separate avløpsanlegg. Hvor stor andel av overvåkningsutgiftene som kan/skal dekkes fra gebyrinntektene, bør vurderes i hver enkelt kommune.